

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Summula Casuum Conscientiæ

In Qva Agitur De Præceptis Ecclesiæ, De Officio Confessarii, Ac De
Censuris

Petrus <a Sancto Josepho>

Coloniæ Agrippinæ, 1652

Articulus III. De excommunicationibus in 6. decretalium, & in Clementinis,
Papæ reseruatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41572

sententiam publicati, pro absolutionis beneficio ad fidem Apostolicam mittendos esse. Vbi nota 1. hanc censuram ferri generatim contra incendiarios, adeoque siue loca sacra, siue domos prophanas incendant. 2. eam non nisi post denunciationem ab Episcopo factam, summo Pontifici reservatam esse.

Sexta sumitur ex *C. nuper* eodem tit. vbi statuitur, eum qui nominatim excommunicato scienter communicat in crimine criminoso, & consilium, auxilium, vel fauorem impendendo, quinque proinde ratione damnati criminis, videtur in eum delinquere qui damnauit, non nisi a damnante vel ab eius superiore absolui posse. Ex quo manifestum fit, communicantem eo modo cum excommunicato nominatim à Papa, non nisi à summo Pontifice, ab excommunicatione quam contraxit, absolui posse.

ARTICVLVS III.

De excommunicationibus in 6. Decretalium, & in Clementinis Papa reservatis.

MVLTA sunt etiam excommunicationes Romano Pontifici in 6. Decretalium reservatae. *Prima* est contra illos qui, sine licentia speciali summi Pontificis, aliquem Magnatem in Senatorem, Capitaneum, Patricium, aut Rectorem vrbis Romanæ eligunt, vt patet ex *c. Fundamenta, de electione, & electi potestate*. Verùm huius censuræ rarus est vsus, cùm talis electio à summo Pontifice fieri soleat.

Secunda colligitur ex *c. clericis de immunitate Ecclesiarum* vbi prohibetur clericis, ne de rebus suis, vel Ecclesiarum aliquid soluant laicis, sub quocunque colore mutui, subventionis, doni, vel alio quolibet absque licentia Apostolicæ sedis: & laicis ne quid tale à clericis exigant, vel recipiant. Inobedientes verò ipso facto excommunicantur, itemque iis auxilium, consilium, vel fauorem publicè, vel occultè,
scien-

lenter dantes. Ibi etiam dēcernitur, vt à tali censu-
nemo absolui possit, absque sedis Apostolicæ au-
toritate, & licentia speciali, præterquam in mortis
iculo. Verùm authores communiter aduertunt,
quod excommunicationem, quoad clericos prædi-
cantes, fuisse reuocatam in Clementina 1. de
iurisdictione Ecclesiarum.

Tertia sumitur ex C. *felicitis, de panis*, vbi ipso facto
excommunicantur, qui Cardinalem hostiliter in-
iuriant, & si non percutiant, aut capiant; item per-
cussos, aut capientes; ac præterea hæc fieri man-
dantur, aut consules; ac denique facientibus fa-
cientes, eo sue receprantes, aut scienter defendentes.
Additur præterea tam insecutorem, quàm alios tan-
tum mali participes, quamdiu in sua contumacia per-
sisterint, singulis diebus Dominicis & festiuis, pul-
satis campanis, & candelis accensis per omnes loci
Ecclesias, in quo tantum facinus fuerit atten-
tum nec non ciuitatum, & Diocesium vicinarum,
excommunicatos publicè denunciandos esse, nec
alio, quam à Romano Pontifice, posse absolui, nisi
in mortis articulo.

Quarta habetur C. *Quicumque, de sententia excommu-
nicationis*, vbi in primis excommunicantur, qui ex-
communicant, quod in Reges, Principes, Barones, aut quoscun-
que alios excommunicationis, suspensionis, seu in-
diti sententia fuerit promulgata, licentiam ali-
quid dederint offendendi in personis, vel rebus suis,
vel suorum, eos qui tales sententias protulerunt,
et quorum sunt occasione prolata, vel easdem sen-
tentias obseruantes, seu taliter excommunicatis com-
municare nolentes, nisi licentia illa sit re integra, id
est, ante executionem, reuocata, aut si grauamen in-
iuris illatum est, nisi hæc intra dies octo sint resti-
tuta, aut satisfactio pro ipsis impensa. Secundo e-
iusmodi excommunicatio extenditur ad omnes,
qui prædicta licentia data vtuntur, vel proprio mo-
do ea exequuntur, ad quæ committenda Ponti-
fex

lex licentiam dari vetat. Tertiò statuitur, vt qui in ea excommunicatione permanserint duorum mensium spatio, non possint ab ea, nisi per sedem Apostolicam, absolutionem obtinere.

Quinta sumitur ex c. eos qui, eodem tit. vbi statuitur 1. absolutum propter mortis periculum, vel alia de causa, ab eo à quo aliàs non poterat absolui, si cessante impedimento non se præsenteret cum commodè potest, ei à quo aliàs absolui debebat, in eandem sententiam reiacidere. Ex quo patet, quando censura summo Pontifici erat reseruata, quæ recurrit eidem reseruari. 2. idem dicendum de iis qui à Pontifice, vel ab ipsius legato sunt absoluti, ea lege vt suorum Ordinariorum, vel aliorum se conspectui representent ab iis pœnitentiam suscepturi, & passis iniuriam satisfactionem exhibeant competentem, si hæc cum primum commodè poterunt, non curauerint adimplere.

Haftenus de excommunicationibus Papæ reseruatiss in 6. Iam quod ad eas spectat, quæ in Clementina referuntur, sequentia obseruanda sunt. In primis Inquisitores, vel eorum substituti, qui odij, gratiæ, vel amoris, lucri, aut commodi temporalis obtentu, contra iustitiam, & conscientiam suam omiserint, contra quemquam procedere vbi fuerit procedendum, super huiusmodi (nempe hæretica prauitate,) aut obtentu eodem, prauitatem ipsam, vel impedimentum Officij sui alicui imponendo, eum super hoc præsumperint quoquo modo vexare, præter alias pœnas, pro qualitate culpæ imponenda eisdem, Episcopus, aut superior suspensionis ab officio per triennium, alij verò excommunicationis sententiam eo ipso incurrant. A qua quidem excommunicationis sententia, qui eandem incurrerint, nisi per Romanum Pontificem nequeant, præterquam in mortis articulo, & tunc satisfactione præmissa, absolutionis beneficium obtinere, nullo in hac parte priuilegio suffra-

affragante. Ita refertur in Clementina *multorum, §. 1.*
de hæreticis.

Deinde in Clementina *Religiosi, de priuilegiis*, ex-
 communicationis sententia ipso facto incurrenda,
 sedique Apostolicæ reseruata, imponitur Religiosis
 qui clericis, aut laicis Sacramentum vñtionis extre-
 mæ, vel Eucharistiæ ministrare, vel matrimonia so-
 lemnizare, sine speciali licentia Pæccialis presby-
 teri, aut qui excommunicatos à canone, præterquam
 in casibus à iure expressis, vel priuilegiis sedis Apo-
 stolicæ concessis eisdem, vel à sententijs & per statu-
 ta prouincialia, aut synodalia promulgatis, seu à pæ-
 catis, & culpa absoluere quemquam præsumpserint. Et
 præcipitur Ordinariis locorum, vt postquam de hoc
 casu constiterit, excommunicatos faciant publicè
 denunciari, donec de absolutione ipsorum eis fuerit
 habita fides.

Vbi nota 1. per absolutionem à pœna, & culpa, ibi
 communiter intelligi concessionem indulgentiæ
 plenariæ; quo fit vt religiosus ad confessiones audi-
 endas approbatus, si post absolutionem à peccatis,
 concedat pœnitenti indulgentiam plenariam, in
 hac excommunicationem incidat.

Nota 2. ista intelligi de Religiosis, qui sine debita
 licentia, prædicta administrant; at nunc communi-
 ter Religiosi possunt ex priuilegio, à sede Apostolica
 illis concessio, Eucharistiæ secularibus administra-
 re, excepto die Paschatis.

Nota 3. per solemnizationem matrimonij, intelli-
 gitur solemnem benedictionem nuptialem; quare Re-
 ligiosi sine licentia matrimonio coniungentes ali-
 quos, non incurrunt hanc excommunicationem, si
 benedictionem non benedicant.

Nota 4. Religiosos qui sine speciali licentia, extre-
 mum vñtionem, & Eucharistiæ alicui in extremis
 casu conferunt, in dictam censuram non incurrunt,
 si alius desit à quo hæc Sacramenta administrari
 debent. Cùm verisimile non sit, Pontificem ad hunc
 casum

casum prædictam prohibitionem velle extendere.

Notas idem communiter affirmari de eo, qui bona fide prædicta administrat, putans Parochum non ægrè laturum: quia censura fertur tantum contra Religiosos, qui Sacramenta illa administrare præsumunt, sine speciali licentia.

Rursus in Clementina, *si quis de panis*, excommunicatur quicumque suadente diabolo, quemuis Pontificem iniuriose, vel temerè percusserit, aut ceperit, aut banniuerit, seu eiecerit, vel hæc mandauerit fieri, aut facta ab aliis rata habuerit, vel socius in his fuerit facientis, aut consilium in his dederit, aut fauorem, vel scienter defensuserit: hæcque excommunicatio reseruatür summo Pontifici, præterquam in mortis articulo. Quo loco aduerte ibi excommunicari auxilium, vel consilium dantes in prædictis, quod non debet extendi ad eos, qui consulunt reo vt fugiat, vel qui ad hoc ei auxilium præbent.

Et eodem tit. *c. cupientes, s. sano*, plectuntur excommunicatione Romano Pontifici reseruata, temerarij violatores constitutionis illius, quæ Religiosis, & clericis secularibus prohibet, ne aliquos ad vouendum, iurandū, vel fide interposira, seu alias promittendum inducant, vt sepulturam apud eorum Ecclesias eligant, vel iam electam vltèrius immutent. Ex quibus verbis colligitur, Religiosos, aut clericos qui alicui suadent, vt in propria Ecclesia sepulturam eligat, hanc censuram non incurrere, modo non suadeant vt voto, vel iuramento ad hoc se obliget: neque illos qui aliquem inducunt, ad eligendam sepulturam in Ecclesia aliena, etsi votum, aut iuramentum ea de re ab illo emitti curent. Neque, iuxta nonnullos, eos qui inducunt ad vouendum, si hæc inductio effectu careat; oppositum tamen quoad hoc videtur probabilius, si cætera adsint, cum ipsa inductio per se & directè prohibeatur, vt patet ex verbis relatis. Notandū autem temerarios violatores non

dicuntur eos qui ex ignorantia, & bona fide ad hoc inducunt, modo ignorantia non sit affectata.

Tandem in Clementina, *gravis, de sententia excommunicationis*, fertur excommunicatio Papæ reservata contra nobiles quosdam & dominos temporales, qui terris eorum Ecclesiastico suppositis interdicto, non tantum in locorum suorum capellis, sed & in collegiatis, & aliis insignium locorum Ecclesiis Missas, & alia diuina officia publicè, & solemniter faciunt celebrari, vel qui ad officia celebranda nunc hos, nunc illos vocantes, & interdum, quod est deterius, compellentes, aut his non contenti excessibus, non solum per campanarum pulsationem, sed & voce præconis populos etiam interdictos, ut interdicti non obstante sententia, ad audiendas Missas veniant, faciunt euocari: aut qui suis subiectis licet excommunicationis, vel interdicti sententia innodatis, præcipere non verentur, ne de Ecclesiis exeant, dum Missarum solemnities celebrantur, etsi celebrantes moneant ut egrediantur. Itemque ipsi publicè excommunicati, & interdicti, qui in Ecclesiis nominatim à Celebrantibus, ut exeant moniti, remanere præsumperint, eadem censura ligantur. Ex quo patet, per Clementinam prædictam quatuor actiones sub excommunicatione Papæ reservata, prohiberi, quæ sedulo expendendæ sunt, propter nonnulla discrimina quæ inter illas reperiuntur.

ARTICVLVS IV.

De excommunicationibus Papæ reservatis in extrauagantibus.

PRIMA refertur in extrauag. *Prodiens, de crimine falsi* eosque afficit qui nullam habentes auctoritatem iuris, vel consuetudinem, seu priuilegium faciendi, moneram falsam ostendunt, & fabricant in regno Franciæ, & locis circumuicinis. Item eos qui